

Kapitalism och välfärd

Om man kallar en bok för Den kapitalistiska välfärdsstaten så kan man vara säker på att den redan genom sin titel skapar irritation. Övertygade socialister har svårt att acceptera tanken att välfärd kan samexistera med kapitalism. Och åtskilliga så kallade nyliberaler tror samma sak - fast de föredrar kapitalismen.

I den normala liberala traditionen har man alltid varit för både kapitalism (i meningen marknadsprusbildning och privat ägande) och välfärdsolitik. Det har handlat om värderingar, men också värderingar kan behöva byggas under med pålitliga fakta.

Just det gör Andreas Bergh, fil dr i nationalekonomi och tidigare bl a vikarie på UNT:s ledarsida, i boken Den kapitalistiska välfärdsstaten (Ratio) som presenterades vid ett välbesökt seminarium i veckan. Den stat det handlar om är förstas Sverige och Andreas Bergh visar hur den kapitalistiska välfärdsmodellen först var unikt framgångsrik under dryga hundra år för att sedan stagnera under 25 år och till sist komma tillbaka kring sekelskiftet 2000. Bergh ställer två grundläggande frågor: hur blev Sverige rikt och hur blev Sverige jämlikt? Svaret på den första frågan handlar till mycket stor del om institutionella förändringar som släppte fram människors skaparförmåga och underlättade ekonomisk tillväxt - folkskolan infördes 1842, skråväsendet avskaffades 1846, kvinnor och män fick lika arvsrätt 1845, järnvägar byggdes i stor skala på 1850- och 60-talen, en modern aktiebolagslag infördes 1895 ... listan kunde göras mycket längre, men effekten av reformer av detta slag är i dag allmän erkänd bland ekonomiska historiker. Svaret på den andra frågan ligger inte i

Läs mer: Håkan Holmberg

- » Myten om klimatbluffen
- » Samma färg fast blå
- » Var slavläger en god idé?
- » Så gick Jugoslavien under
- » Om lärarnas undervisningstid
- » Vem av dem blinkar först?
- » Förfalskning i repris i SvT
- » Nytt ödesval vid Bosporen
- » De intellektuellas skuld
- » Partiet inifrån och utifrån
- » Normen är Gustav VI Adolf
- » Alla Gröna är inte liberaler
- » Inga ursäkter för våldtäkt
- » Omvalet är ett misslyckande
- » Omvalet är ett misslyckande
- » Om myggplågan vid Dalälven
- » Koalitionen måste lyckas
- » Terror mot det mänskliga
- » Ett besök som inte är ett statsbesök
- » En post-islamisk revolt
- » Vi var nästan med i Nato
- » Om bomben i Minsk tunnelbana
- » Zarembo får fler att förstå
- » Dags för staten att ta ansvaret
- » Mindre frihet utanför Nato
- » Hegemoniläran måste överges
- » Vem får köpa våra vapen?
- » Vad ska vi ha kärnkraft till?
- » Björklund har lyft klassfrågan
- » Massakrer i Gadaffis spår
- » Total kontroll är en

moderna företeelser som LAS, MBL eller hög progressiv beskattning. Grunden till kommande social och ekonomisk utjämning lades långt tidigare än vad många gärna vill föreställa sig. Även här är skolreformerna centrala, både folkskolan på 1800-talet och grundskolan under 1900-talet, liksom givetvis fackföreningarna och genombrottet för kollektivavtal vid 1900-talets början, sparbanksrörelsen och de tidiga socialförsäkringarna som infördes redan på 1910-talet.

Sveriges framgångar under den långa perioden från mitten av 1800-talet till ca 1970 berodde varken på tur, stora råvarutillgångar eller på att vi stod utanför världskrigen utan på bestämda politiska reformer. "De välståndsbildande krafterna" fick verka inom förutsägbara och allmänt accepterade ramar och en gynnsam balans rådde mellan näringsliv och politik. Allt detta bröts när staten kring 1970 började agera allt mer oförutsägbart genom devalveringar, direkta subventioner av företag och branscher och genom att stimulansen att arbeta och utbilda sig minskade till följd av olämpligt utformade skatte- och bidragssystem. Och skulden var inte bara socialdemokraternas - de borgerliga partierna var under denna period lika ivriga att visa "handlingskraft" genom tvivelaktiga ingrepp i ekonomins funktionssätt.

Också denna del av Sveriges ekonomiska historia är vid det här laget ganska väl utforskad. Men Andreas Bergh visar därtill att den samförståndsanda som på 70- och 80-talen ledde bort från den kapitalistiska välfärdsstaten till en mer "interventionistisk" modell också gjorde att vägen tillbaka till sundare principer under 1990-talet också beträddes i stor enighet.

Skattereformen, pensionsreformen, avregleringen av telesektorn, järnvägarna, posten, inrikesflyget etc, riksbankens självständighet, den nya budgetordningen och en rad andra åtgärder har återskapat den ekonomiska dynamik som förlorades tjugo år tidigare - och det utan att

illusion

- » Utrikespolitik - inte bara för UD
- » "Borgerlig" är inget svar
- » Vi bör inte ge upp om mordet
- » Mordet skymmer bilden
- » 2011 lika viktigt som 1989
- » I ett val ska varje röst räknas
- » Författare är inte journalister
- » Reagan ändrade spelplanen
- » Demokrati är mer än val
- » Om en utesluten Sverigedemokrat
- » Kulturminister på farliga vägar
- » Det auktoritära Ryssland
- » Judehat strax under ytan
- » Uppriktigt sagt ... Om homofobi i Litauen
- » Samling för Vitryssland
- » Karl Staaff i oväntat sällskap
- » Gruppfördomar är ett gift
- » Gruppfördomar är ett gift
- » Gruppfördomar är ett gift
- » Vilnius, den 13 januari 1991
- » Allt mer oroande i Ungern
- » Hur privata får politiker vara?
- » Nordisk förbundsstat 2030?
- » Uppriktigt sagt ... om att tala om något annat
- » Syrien kan lära oss mycket
- » Vem ska vi vara arga på?
- » Berlusconi
- Pyrrhusseger
- » Har Expressen någon ledning?
- » Två Nobelpris för frihet
- » Diktaturerna uteblir i Oslo
- » Våldtäkt kan inte viftas bort
- » Invandrare som byggde Sverige
- » Kunskap är mer än fakta
- » Liberalismen inte självklar
- » "Borgerlig" är ingen ideologi
- » Leninvarvet bör bli museum
- » Svårt att förnya i opposition
- » Inga samband utan fakta
- » Ordet var "disciplinerad"

välfärdspolitiken har uppgivits. Och trots ibland upphetsad politisk retorik har det mesta skett i samförstånd mellan socialdemokrater och borgerliga partier. Andreas Berghs bok är kort (152 sidor) och lättläst, men skär ändå rakt igenom en rad av den politiska debattens vanligaste felslut om ekonomi och välfärdspolitik. Vid seminariet hyllades den samfällt av ledande företrädare för tre riksdagspartier - fp, c och s. Och den som fortfarande bekymrar sig över titeln kan ju försöka tänka sig en välfärdsstat med planekonomi - sådana djur finns inte.

Av: Håkan Holmberg

» Alliansen behöver liberalism
» Statsbärande parti, nej, tack!
» Till sist måste Mladic gripas
» Bättre att städa än att riva
» Bra politiker ändrar sig
» Uppdraget är långsiktigt
» Från forskning till medicin
» Nu vet vi vad 36 personer tror
» Vad fredspriset säger om Kina
» Kungen är allas statschef
» Ansvar belönas också i Lettland
» Somliga föredrar sakfrågor
» Somliga föredrar sakfrågor
» Övant ansvar i opposition
» Skilj på parti och väljare!
» Lars Ohly är på rätt spår
» Fria folk styr sig själva
» Dagens annons från SD är bedräglig
» SD:s annons i dag är bedräglig
» Vi kan rösta nej till våldet
» Viviane Reding talar för EU
» Konspirationer från alla håll!
» Förtroendet är avgörande
» Obama en klassisk liberal
» Mycket saknas i valrörelsen
» Mycket saknas i valrörelsen
» Mycket saknas i valrörelsen
» Vågar de ta språnget?
» Också Rami är medborgare
» Sommarens icke-debatt
» Merkel har sig själv att skylla
» Klanmakt eller maktbalans?
» Om Sverige blir republik
...
» Knappast en etnisk konflikt
» Bara Milou är valbar
» Plötsligt är det jämnt igen
» Stäng Eritreas dödsläger!
» Tyst om grundlagen
» Myten om tvåpartisystem
» Så rundar man grundlagen

» Ett sätt att blanda bort korten
» I strid med grundlagen
» Hårdknut om Cypern
» Hårdknut om Cypern
» Hårdknut om Cypern
» Ryssland och Polen vänder blad
» Ryssland och Polen vänder blad
» Det handlar om kungen
» Upp till bevis för Viktor Orban
» Partisammanhållning är inte fel
» Nästa steg är att gripa Mladic
» Accepterar Iran valet i Irak?
» Volvo möter nya risker i Kina
» Partiet som är emot allt
» De representerar bara sig själva
» Det krävs två för att diskutera
» Om riksdagen hade röstat nej ...
» Uppriktigt sagt - om vad demokratiska partier har gemensamt
» Hotet är inte "muslimskt"
» Alltid fel att generalisera
» Reepalu förstår inte frågan
» Konsten att kunna avgå
» Östtyskland fanns på riktigt
» Journalistik kan aldrig bli gratis
» Urban Ahlin borde vara besvårad
» Ingen historia före 1709?
» Nya partier misslyckas ofta
» Vem leder när valrörelsen börjar?
» Individ eller identitet?
» Burkan skymmer sikten
» Glaciärerna ligger kvar
» Diktaturerna slår tillbaka
» Obama måste börja om
» Vi behöver en ny försvarsdebatt
» En dag faller regimen i Iran
» Valet är inte avgjort
» Även Serbien hittar till EU
» Snart är det den 19 september
» En äkta svensk tradition
» Ska DN slå följe med Castro?

» Den demokratiska freden
» Man får klä sig som man vill...
» Forskare är sällan helt överens
» Kommunen och kapitalet
» Kommunen och kapitalet
» Liberalismen och bofinken
» Även Ryssland kan förändras
» Om konspirationsteorier
» Reagan rev inte Berlinmuren
» Storverk om liberalismen
» Om kommunisterna och murens fall
» Fel att välja frihet 1989?
» Fem år och upp till 40 möten
» Välfärd inte "kommunism light"
» Paris och myten om Eurabien
» Karzai hade inget val
» Ingen majoritet med SD
» Ska vi tro på Karlsson?
» Det skadar inte att läsa på
» Obama: hat och dyrkan
» För sextio år sedan tog Mao över
» Strunta i tsunamibanden!
» Är skolan ett hot mot familjen?
» Burma två år efteråt
» Vad gör vi med högerpopulismen?
» Ingen hets på annonsplats
» Norges problem heter Jensen
» Förorterna får inte överges
» Om Google blir kinesiskt...
» På middag med Pol Pot
» Sjuttio år efter krigsutbrottet
» UNT i nytt samarbete
» Förändring på japanska
» Konservativa är inte liberaler
» Kennedyen av de stora
» Rysslands skam
» Ansvaret ligger hos oss alla
» "Europas värden" inte självklara
» EU:s "Big bang" var en framgång
» Om myggor, myndigheter och ministrar

» Fördel Alliansen - ett år
före valet

» En gränslös intellektuell

» Iran på revolutionens
rand

» Moch S gjorde samma
fel

» Varför Europa men inte
Kina?

» Den 4 juni blev Polen fritt

» Till minne av Niklavs
Lapukins

» En utpressare med
kärnvapen

» Kandidaterna gör
skillnad

» Indiens val är årets
viktigaste

» EU upphäver
riksdelningen

» Pojkidrott är normen

» Konspirationen Oskar,
större

» Järnladyt trettio år efteråt

» Amerikanska liberaler tar
ton

» Norden kan inte
avskaffas

» Omars sällskap är
tragiskt

» En nödvändig granskning

» Religion måste alltid få
kritiseras

» Världen möter Barack
Obama

» Grupphat kan aldrig
ursäktas

» Eritrea ofriast i världen

» Ett fikonlöv för
extremhögern?

» Hon borde få en staty i
Uppsala

» I dag döms Josef Fritzl

» Inrikes Europapolitik

» Extremisterna har inget
stöd

» En kärnvapenstat vid
avgrunden

» Bruten engelska duger
inte

» Republikanerna måste
skärpa sig

» Aborträtten måste gälla

» Röda khmererna inför
rätta

» Ingen kan äga
revolutionen

» När mamma fick
tvättmaskin

» Det bortre
parentestecknet?

» Kan tvåstatslösningen
räddas?

» Ännu ett haveri efter Gazakriget
» Berodde Gaza på Anne Frank?
» Allt började inte med Obama
» Arvet från Roosevelt förfuskas
» Så här får man inte fred
» Kapitalism utan demokrati?
» Kan folkmord stoppas i tid?
» Demokrati är att utkräva ansvar
» Sahlin tänkte rätt i oktober
» Och vad händer i mars?
» Fria universitet - efter 500 år
» Bilindustrin har alltid förändrats
» Identitetspolitiken hotar friheten
» En kväll för ordets frihet
» Den ende som ler är Sarkozy
» Tog första världskriget slut 1918?
» Ekonomi är inte religion
» Kristallnatten 70 år efteråt
» Så kan Obama leda USA
» Obama för president
» Alliansen är bäst som allians
» Inte bara "en polisfråga"
» Mona Sahlin tänkte rätt
» Krispolitikens psykologi
» Kina är ingen marknadsekonomi
» Så stoppades fondsocialismen
» Riksdagen visar sin makt
» Debatt i finanskrisens skugga
» ANC behöver konkurrens
» Nu har Livnis chans kommit
» Lösningen på FRA-krisen
» Om Alliansen inte vunnit 2006
» Om PKU och FRA
» I halvtid leder Björklund
» Mera sekretess är fel åtgärd
» Plats för den riktige McCain?
» Bilden av Amerika
» Vad har Ryssland uppnått?
» Utan fakta går det inte
» Avgången är bara början
» En statskupp i

rättssalen?
» Är detta slutet för FARC?
» Hamilton når längre
» Rätten att inte bli
övervakad
» Vad gör han efter
"valsegern"?
» FRA-frågan försvinner
inte
» Prestigen ledde
regeringen vilse
» Denna lag bör inte antas
» Denna lag bör inte antas
» Ukraina ligger inte i
Ryssland
» Får vi enighet om
parkerna?
» Blir partierna för lika
varandra?
» Hur ska Clinton dra sig
ur?
» Hur går det egentligen i
Irak?
» Taiwan är mötets vinnare
» Övervakning ger
otrygghet
» Liberalism eller
grupptänkande?
» En seg tankestruktur
» Ta tillbaka lagförslaget!
» Varning för
"nationalkarkatärer"
» En allt brantare
uppförsbacke
» Om förtal av historiska
personer
» Akademiska kan inte
ignoreras
» Demokratin avgjorde
» Det räckte inte att räkna
om ...
» Kulturhuvudstad ställer
krav
» Clinton alltjämt bara tvåa
» När verkligheten stängs
ute
» Om invandring och
arbetsmarknad
» Också en bild av 1968
» En kampanj nära
avgrunden
» Vëntans dag i Zimbabwe
» Vem talar för de
värnlösa?
» Om kontantbetalning på
bussen
» Fria val i Kina
» Vitsen med Alliansen är
alliansen
» En debatt där båda har
fel
» Vem är mot frihandel?
» En historia som måste

berättas

» Skolplikt för frihet

» Är Ryssland en

papperstiger?

» Rasism är inget

nollsummespel

» Alltför tät förtätning?

» När ska Sverige erkänna
Kosovo?

» Folkförakt i två versioner

» Avgörs allt på tisdag?

» Romerna i Förintelsen

» En skola i demokrati

» Kan fördomar förbjudas?

» En by som tittade bort

» Det judiska är just en

krönika

» Glöm inte framstegen

» Var finns arvet från

Mandela?

» Visst räcker det med

engelska?

» Det bortglömda hatet

» Det är syftet som avgör

» På det sluttande planet i
PISA

» En ny politisk logik

» Ukraina är annorlunda

» Efter sju förlorade år

» Vilket svar får Anders

Wejryd?

» Vi tjänade på slaveriet

» När ingen vill förstå

» Historien kommer

tillbaka

» Partiet ska sitta vid

makten

» Tid att rösta ut

Kjaersgaard

» Ett riskabelt förslag

» Vad är sanningen mot en

snygg T-shirt med Che?

» Räcker din engelska?

» Asiater för demokrati

» Det är häftigt att arbeta

» Tomma stolars parti

» Folkpartiets viktiga roll

» Demonstration och

dödshot

» Fördomar fördummar

» Rätten att tro och trycka

» Rörelser i kulisserna

» Själv censuren slår till

igen

» De styrande måste alltid

kunna avsättas

» Stil och substans

» Björklunds väljare

» Ett trendbrott i Danmark

» En debatt som döljer det

viktiga

» Det öppna samhället

igen

- » Sex dagar i juni
- » Linné visste inte allt
- » Ett påhitt på ledarsidan
- » Ett annat Ryssland
- » I pressfrihetens gråzoner
- » Mot en sjätte republik?
- » Stockholmsfrågan
- » Inte bara Leijonborg
- » Gore hade gjort skillnad
- » Var allt Perssons fel?
- » Alternativet till EU
- » Persson pratar, berättar och kommenterar, men granskas inte
- » USA kan bättre
- » Ett rätt, resten fel
- » Också en kulturdebatt
- » Fel med folkbildning?
- » Fel att angripa Iran
- » Storregioner, nej tack!
- » I hjärtat av Europa
- » Ryssland krymper demokratin
- » Vilse i Landskrona
- » Välkommet klagande om Chomsky
- » Nyskapande humanist?
- » Bortom Iraks gränser
- » Rätt och fel USA-kritik
- » De fattigas bankir
- » Hur blev det så här?
- » Nej, allt blir inte sämre
- » Morden i Amsterdam
- » Tre dåliga förslag
- » Konsten att lämna Irak
- » Makten fick inte uppges
- » Ska staten beklaga?
- » Mälardalen är ingen region
- » Nyliberal eller socialliberal?
- » Från Nordkorea till Iran
- » Målet är att vinna 2010
- » Det sociala kapitalet
- » När rasismen trivialiseras
- » Fem år efteråt
- » En grym orättvisa mot alla vardagspolitiker
- » Arvet från Chydenius
- » Grundprinciper för tryckfriheten
- » Olmert förlorade kriget
- » Växling vid makten
- » När får Anders Björck svar?
- » Skilj på förtal och "kränkning"
- » Diplomatskt tomrum
- » Vårens viktigaste debatt
- » Forskningen är viktigast
- » För Sverige i världen
- » Vad ville Jyllands-Posten

egentligen uppnå?

» Ett halvårs anstånd

» Ett halvårs anstånd

» Möt post-islamismen!

» Missriktad mångkultur

» Krönika: Började allt
1932?

» Söndagskrönika: Våld
ger ingen frihet

» Inget försvar utan Nato

» I Ordfront intet nytt

» Signerat: David Irving vet
vad han sysslar med

» Signerat: Partiledare i
den nya världen

» Signerat: Rätt tid att fasa
ut presstödet